

Wstęp

Bezpieczeństwo jest jedną z podstawowych **kategorii aksjologicznych**, którą łatwo odszukać w historii filozofii i myśli ludzkiej oraz licznych publikacjach w wielu dziedzinach nauki. Jego współczesne rozumienie daleko odeszło od stanu wyjściowego, z jakim możemy się zetknąć, studiując teksty pochodzące ze starożytności. Była to najcenniejsza wartość określająca w sensie jednostkowym pewność biologicznego istnienia oraz możliwość naturalnego rozwoju każdego. Pewien egzystencjalny stan, który jest gwarancją korzystania z innych wartości, wobec których ma on charakter pierwotny. Bezpieczeństwo jednostki nie miało i nie ma jednak charakteru trwałego, dlatego człowiek, zmierzając do jego utrwalenia pozostawał w związku z rodem (rodziną), wspólnotą terytorialną i ostatecznie z instytucją państwa. Można nawet stwierdzić, że to ono miało być najważniejszą instytucją gwarantującą bezpieczeństwo, gdy inne wyczerpywały swoje możliwości (Arystoteles). To ono miało ochronić jednostki przed zagrożeniami bezpieczeństwa z zewnątrz (świat zwierząt, zjawiska przyrodnicze, inni ludzie). Bezpieczeństwo jawiło się i jawi równocześnie jako elementarna **potrzeba człowieka**. Bez jej zaspokojenia w jak najpełniejszym zakresie jednostka, zbiorowość lub instytucja nie mogły w pełni zaspokajać innych, właściwych im ze względów egzystencjalnych, potrzeb.

Stan bezpieczeństwa definiowany przez negację oznaczał i oznacza stan **braku zagrożenia (zagrożeń)** lub jego (ich) minimalizację. Brak zagrożenia życia, zdrowia, wolności czy rozwoju społecznego, gospodarczego i kulturowego, oznacza *de facto* bezpieczeństwo w sensie "pozytywnym". Owe zagrożenia we współczesnych opracowaniach ekonomicznych, socjologicznych czy prawniczych sprowadzane są do różnych rodzajów ryzyka, które mogą znacząco oddziaływać na bezpieczeństwo jednostek, grup społecznych (narodowych, etnicznych, religijnych, grup zawodowych, wiekowych itp.), jak również państw. Dodać należy, iż ryzyko jest kwantyfikowalne zarówno do jednostek, jak i państw. W każdym konkretnym przypadku (jednostkowym, dotyczącym zbiorowości lokalnej czy całego społeczeństwa), dążyć będziemy do ograniczenia, wyłączenia, zminimalizowania czy zmarginalizowania danego ryzyka, a przez to do zmniejszenia obaw, lęku, niepokoju lub niepewności. Przykładowo, ryzyko utraty życia, zdrowia czy pracy dotyczy będzie jednostek i różnorodnych zbiorowości ludzkich, których obawy i lęki powinny być zmniejszane, zaś ryzyko utraty suwerenności, integralności terytorialnej czy podmiotowości kulturowej odnosić będziemy do państw, narodów czy etnosów, a więc instytucji, choć wspomniane dążenie będzie podobne, przy zastosowaniu innych środków.

Oprócz tego, że wspomniane rodzaje ryzyka będą miały **charakter wertykalny** i stopniowalny, mają także równocześnie **charakter horyzontalny**. Współcześnie oznacza to różny zakres (zasięg) występowania poszczególnych zagrożeń (rodzajów ryzyka). Część z nich mieć będzie zakres globalny (zagrożenia klimatyczne), inna regionalny (kontynentalny) czy subregionalny, jeszcze inna obejmować będzie swoim zakresem państwo, a w jego ramach posiadać wymiar regionalny, lokalny lub jednostkowy. W przedmiotowym ujęciu akcentuje się dziedziny, w których stan bezpieczeństwa odgrywa zasadniczą rolę, niekiedy wskazujemy na **rodzajowe przejawy bezpieczeństwa**, analizując: bezpieczeństwo militarne, ekonomiczne, ekologiczne (klimatyczne), energetyczne, żywnościowe, informatyczne, socjalne, społeczne czy kulturowe.

Współczesna złożoność problematyki bezpieczeństwa doprowadziła nie tylko do multidyscyplinarnych analiz jego fenomenu, dokonywanych przez wojskowych, politologów, prawników, ekonomistów, socjologów, ekologów, badaczy z dziedziny nauk medycznych,

fizyki czy chemii, ale przyczyniła się do powstania odrębnej dyscypliny naukowej - nauki o bezpieczeństwie. W jej ramach prowadzi się badania w dwóch zasadniczych obszarach dotyczących bezpieczeństwa wewnętrznego i międzynarodowego, a osią, wokół której ogniskują się owe badania, jest instytucja współczesnego państwa, zarówno w ujęciu ontologicznym, jak i konkretno-historycznym. We współczesnym, zglobalizowanym świecie, w którym zarówno procesy i nowości technologiczne oraz ich wykorzystanie, rozwój ekonomiczny i społeczny, jak i przepływy wiedzy oraz informacji na ich temat, dokonują się coraz szybciej, wzrasta współzależność poszczególnych instytucji i społeczeństw w dziedzinie bezpieczeństwa. Także wspomniane dwa podstawowe obszary - bezpieczeństwo wewnętrzne i międzynarodowe - trudne są niekiedy do precyzyjnego określenia i zdefiniowania. To, co w jednym wypadku daje się zakwalifikować jako element bezpieczeństwa wewnętrznego danego państwa, może mieć istotne reperkusje w całym układzie stosunków międzynarodowych i wpływać na postępowanie innych podmiotów (państw lub organizacji międzynarodowych). Dotyczy to nie tylko (jak można by sądzić) dziedziny militarnej czy politycznej, ale coraz częściej także wydarzeń i procesów ekonomicznych, a szczególnie bezpieczeństwa finansowego. Amerykański kryzys *subprime* lat 2007+ oraz jego wpływ na gospodarkę i finanse innych państw, jest tego dobitnym przykładem.

Prezentowana publikacja przygotowana przez doktorantów Kolegium Ekonomiczno-Społecznego Szkoły Głównej Handlowej, jest próbą wstępnego ustosunkowania się do wybranych zagadnień związanych z różnymi rodzajami bezpieczeństwa. Jest ona rezultatem zarówno wspólnych studiów i prac nad problematyką, jak i wynikiem indywidualnych zainteresowań poszczególnych Autorów. Przeważa problematyka związana z szeroko rozumianą sferą badań nauk ekonomicznych. Jednakże ze względu na sposób analizy i przyjętą perspektywę rozważań, w której punktem wyjścia jest aktywność państwa jako instytucji organizującej poszczególne społeczeństwa, zawarte w niniejszej monografii studia można odnieść do nauk o polityce publicznej. Ze względu na tradycję, osiągnięcia i potencjał naukowy Kolegium tego rodzaju badania są oczywistością i nie wymagają szczególnego uzasadnienia. Pozostaje troska o ich jakość, zaawansowanie w wykorzystaniu warsztatu naukowego i zaangażowanie poszczególnych Autorów. Czy podjęta próba zaowocuje synergią i stanie się impulsem do kontynuowania rozważań w ramach tej interesującej problematyki, rozstrzygnie ocena środowiska badaczy, doktorantów i studentów, nie tylko Naszej Uczelni.

Opis

Bezpieczeństwo jest jedną z podstawowych **kategorii aksjologicznych**, którą łatwo odszukać w historii filozofii i myśli ludzkiej oraz w licznych publikacjach z wielu dziedzin nauki. Współczesne rozumienie tego terminu oddaliło się od stanu wyjściowego, z jakim możemy się zetknąć, studiując teksty pochodzące ze starożytności. Była to najcenniejsza wartość określająca w sensie jednostkowym pewność biologicznego istnienia oraz możliwość naturalnego rozwoju każdego człowieka. Pewien egzystencjalny stan, który jest gwarancją korzystania z innych wartości, mający wobec nich charakter pierwotny. Bezpieczeństwo jednostki nie miało i nie ma jednak charakteru trwałego, dlatego człowiek, zmierzając do jego utrwalenia, pozostawał w związku z rodem (rodziną), wspólnotą terytorialną i ostatecznie z państwem. Można nawet stwierdzić, że to ono miało być najważniejszą instytucją gwarantującą bezpieczeństwo, podczas gdy inne wyczerpywały swoje możliwości (Arystoteles). To państwo miało ochronić jednostki przed zagrożeniami bezpieczeństwa z zewnątrz (świat zwierząt, zjawiska przyrodnicze, inni ludzie). Bezpieczeństwo jawiło się i

jawi równocześnie jako elementarna **potrzeba człowieka**. Bez jej zaspokojenia w jak najpełniejszym zakresie jednostka, zbiorowość lub instytucja nie mogły w pełni zaspokajać innych, właściwych im ze względów egzystencjalnych, potrzeb.

Prezentowana publikacja przygotowana przez doktorantów Kolegium Ekonomiczno-Społecznego Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, jest próbą merytorycznego ustosunkowania się do wybranych zagadnień związanych z różnymi rodzajami bezpieczeństwa. Jest ona rezultatem zarówno wspólnych studiów i prac nad problematyką, jak i wynikiem indywidualnych zainteresowań poszczególnych Autorów. Przeważa problematyka związana z szeroko rozumianą sferą badań nauk ekonomicznych. Jednakże ze względu na sposób analizy i przyjętą perspektywę rozważań, w której punktem wyjścia jest aktywność państwa jako instytucji organizującej poszczególne społeczeństwa, zawarte w niniejszej monografii studia można odnieść do **nauk o polityce publicznej**.

Spis treści

Joachim Osiński

Wstęp. Bezpieczeństwo - współczesne wymiary

Monika Modrzejewska

Pojęcie zagrożenia i bezpieczeństwa w ujęciu prakseologicznym

O działaniu

Władza

Walka

Chciwość

Bibliografia

Agnieszka Śliwińska-Rumbin

Ewolucja europejskiej polityki bezpieczeństwa i obrony

Początki Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony

Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa

Funkcjonowanie Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony Siły szybkiego reagowania

Operacje w ramach Europejskiej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony

Bibliografia

Adam Korolczuk

Amerykański sektor prywatnych usług militarnych i bezpieczeństwa w XXI wieku

Istota prywatnych firm wojskowych

Rynek prywatnych usług wojskowych

Prywatny sektor obrony a bezpieczeństwo międzynarodowe

Bibliografia

Magdalena Dzięgielewska

Funkcjonowanie Krajowego Systemu Elektroenergetycznego a bezpieczeństwo energetyczne państwa

Polityka energetyczna Unii Europejskiej i Polski a bezpieczeństwo energetyczne

Ciągłość dostaw energii elektrycznej jako element bezpieczeństwa energetycznego

Zapotrzebowanie na energię elektryczną a produkcja energii w Polsce

Stan Krajowego Systemu Elektroenergetycznego

Polski system elektroenergetyczny na tle systemów europejskich

Awaryjność Krajowego Systemu Przesyłowego

Inwestycje w Krajowy System Elektroenergetyczny

Bibliografia

Aleksandra Ściborek

Nowe uwarunkowania prawne w zakresie bezpieczeństwa elektroenergetycznego Polski

Bezpieczeństwo elektroenergetyczne w prawie UE

Implementacja prawa UE do polskiego systemu prawnego

Problematyka bezpieczeństwa elektroenergetycznego w prawie energetycznym

Bibliografia

Tomasz Józwicki

Proces decentralizacji wytwarzania energii elektrycznej w Danii - przykład energetyki wiatrowej a bezpieczeństwo energetyczne

Energetyka scentralizowana

Elektroenergetyka zdecentralizowana

Porównanie modelu scentralizowanego i zdecentralizowanego

Uwarunkowania rozwoju energetyki wiatrowej

Problemy transformacji elektroenergetyki

Bibliografia

Anna Serzysko

Nowe porozumienie klimatyczne - potencjalny zakres celów mitygacyjnych. Bezpieczeństwo klimatyczne

Geneza i zarys problemu negocjacji

Dotychczasowe zobowiązania i działania mitygacyjne Stron w ramach Konwencji Klimatycznej

Zakres celów mitygacyjnych w nowym porozumieniu klimatycznym

Bibliografia

Karol Sobień

Europejska Karta Społeczna jako rama bezpieczeństwa socjalnego systemu Rady Europy

Współczesne stosunki międzynarodowe a zagadnienie bezpieczeństwa socjalnego

Europejska Karta Społeczna: geneza i rozwój

Dalsze kodyfikacje - ilość i jakość

Rola Rady Europy w integracji europejskiej

Europejska Karta Społeczna - budowa i zakres regulacji

Skuteczność Europejskiej Karty Społecznej w stosowaniu i egzekwowaniu praw społecznych Rady Europejskiej

Załącznik

Bibliografia

Bartosz Zbozień

Problem zabezpieczenia emerytalnego w świetle reformy otwartych funduszy emerytalnych

Kryzys demograficzny

Reforma systemu emerytalnego i wprowadzenie filaru kapitałowego

Likwidacja Otwartych Funduszy Emerytalnych

Efekty funkcjonowania systemu dwufilarowego

Bibliografia

Jacek Kraska

Bezpieczeństwo ekonomiczne przewoźników kolejowych świadczących usługi publiczne w zakresie kolejowego transportu zbiorowego

Europejski model funkcjonowania rynku kolejowego

Koncepcja wprowadzania konkurencji w pasażerskich przewozach kolejowych

Zapewnienie stabilności ekonomicznej podmiotów realizujących usługi powszechne a dopuszczanie do konkurencji na rynku

Wpływ obowiązku organizowania przetargów na usługi publicznych przewozów pasażerskich na przewoźników świadczących te usługi

Bibliografia

Andrzej Sowiński

Przesłanki polityki makroostrożnościowej a bezpieczeństwo finansowe

Niedoskonałości dotychczasowego nadzoru finansowego

Fundamenty dotychczasowego nadzoru

Narastanie ryzyka systemowego

Bibliografia

Jadwiga Barbulant

Bezpieczeństwo finansów publicznych a kontrola zarządcza w jednostkach samorządu terytorialnego (na przykładzie gminy Mszczonów)

Kontrola zarządcza w jednostkach sektora finansów publicznych

Wymogi ustawy o rachunkowości

Bibliografia

Dominik Łęzak

Bezpieczeństwo wewnętrzne państwa a organizacja Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej EURO 2012

Bezpieczeństwo wewnętrzne

Bezpieczeństwo podczas Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej w Polsce w 2012 roku

Bibliografia